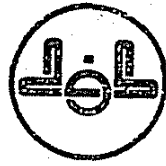

DIYANET İŐLERİ BAŐKANLIĐI
YAYINLARI

DIYANET DERGİSİ

DİNİ, İLMİ, EDEBİ ÜÇ AYLIK DERĐİ

TEMMUZ-AĐUSTOS-EYLÜL 1985

CİLT : XXI - SAYI : 3

DİNE KARŞI İNKÂRCI CEREYANLAR

II

Yrd. Doç. Dr. Celâl KIRCA
Erc. Ü. İlahiyat Fak.

2. POZİTİVİZM

İnce ve derin anlamlarında değil de genel anlamda Pozitivizm, tecrübecilik felsefesidir ki, tecrübe edilmemiş her şeyi terketmeyi bir prensip olarak kabul eder. Bu felsefi düşünceye göre, duyu organlarının yardımı ile yapılan ve tecrübelerle elde edilen bilgiler ve neticeler, ilim ifade ederler.

Bu felsefi ekolü, XIX. asırda Auguste Comte, (1778-1857) 18. yüz yılın ilmi anlayışından da istifâde ederek kurmuş ve adını "deneye dayanan, deney ürünü olan" anlamına gelen pozitif kelimesinden alarak sistemine Pozitivizm adını vermiştir.(22)

İnkâr açısından bizim için önemli olan Comte'un, adına üç hal kanunu adını verdiği "düşüncenin tarihi tekâmülü" adlı görüşüdür. Ona göre, beşeriyetin ilk düşünce safhası, Allah'ın ilhamlarıyla kabul olunduğuna inanılan ilâhiyat safhası; ikincisi, ilâhiyatın yerine geçen bir takım mücerret prensiplerin kabul olunduğu metafizik safha; üçüncüsü, bütün hadiseleri ve olayları ilmi kanunlar dairesinde izaha çalışan pozitivist safha.

İşte A. Comte'un bu görüşü, ateizmi 19. yüz yıl Avrupasında yaygınlaştırmış ve adeta çağını imansızlık çağı olarak vasıflandırmıştır. Pozitivim'e göre:

1. Tecrübe ile tannabilen olayların dışında hiç bir hakikat yoktur. Tek hakikat, ilimdir.

2. Pozitivizm, ne ilk sebep ne de gaye ile meşgul olur. Bu yüzden ilk sebep olarak kabul edilen madde de, Allah'da boş düşüncelerdir. Ortada sadece birbiri peşine gelen ve birbirini doğuran hadiseler ve bunların bağlı bulunduğu kanunlar vardır. Din ve metafizik devri kapanmış, pozitivizm devri açılmıştır.

Fakat ne acı gerçektir ki, din ve metafizik devri pozitivizmle kapayan A. Comte, pozitivizm'e dayanan bir İnsanlık dini kurmuş ve kurduğu bu yeni

(22) İsmail Fennî, Lügatce-i Felsefe, İst. 1341, s. 531-532.

dinin peygamberi olarak kendisini, kadınları melekleri, insanlığı da Allah'ı olarak ilan etmiştir. Pozitivizm'e dayanan bu din, Allah'ın güçsüzlüğünü onarmak zorunda kalacaktır.(23)

Hem din ve metafizik devir, kapanmış de, hem de metafizik bir düşünceye dayalı yeni bir din kur. Bir insan, kurduğu sistemi bundan daha güzel yıkamaz.

Pozitivizm'in, din ve metafizik devri kapanmıştır. Artık müsbet ilim, yani gözlem ve deneye dayanan ve pek çok alanda olayları ve hadiseleri değerlendiren ilim çağı gelmiştir, anlayışı, 19. yüz yılda o kadar güçlenmiştir ki, herkesi, gözümle gördüğüme, kulağımla işittiğıme inanırım veya gözümle görmediğıme inanmam dedirtecek hale getirmiştir.

Bütün Avrupayı etkisi altına alan bu düşünce, Jön Türklerin Paris'te çalışmaya başladığı yıllarda altın çağını yaşamakta, meşrutiyet yıllarında şöhret bulan Ahmet Rıza, Beşir Fuat, Rıza Tevfik, Salih Zeki, Hüseyin Cahit gibi şöhretleri halkasına dahil etmekteydi. Böylece Osmanlı imparatorluğu içinde pek çok kimseyi etkileyen Pozitivizm, dindar bir şâir olarak bilinen Tevfik Fikret'i de halkasına almıştı.

Bilmeden görmeden iman ettim,
Nefsimi, dinime kurban ettim,
Sevdim Allah'ı da Peygamberi'de,
O olay kaldı bugün hep geride.

mısralarını, T. Fikret'e söyletebilmişti. Aslında Materyalizm'e karşı olmasına rağmen, Pozitivizm, materyalistler tarafından azamî olarak istifade edilmiş ve diğer inkârcı cereyanlar tarafından da kullanılmıştır.

Pozitivizmin tenkidine geçmeden önce Pozitivizm ile pozitif ilmi, iyi anlamak gerekmektedir. Zira işin püf noktası buradadır. Pozitivizm'le pozitif ilimler birbirine karıştırılmakta ve biri diğerinin yerine kullanılmaktadır.

Tecrübe ve müşahedeye dayanan pozitif ilim, aslında kendi sahası dışında kalan konular hakkında müsbet veya menfi hiç bir hüküm vermez. Çünkü kendi sahasının ve yetkisinin dışındadır. Din de pozitif ilimlerin konusu dışındadır. Gerçi Din Psikolojisi, Din Sosyolojisi gibi pozitif ilim yolunda olan ilimlerce dinî olaylar incelenmektedir. Fakat bu ilimler, dinin mahiyeti, nasılığı, vahiy, Allah, melek, cennet, cehennem, cin, ahiret gibi dinin özü ve esası olan konularda değil, daha ziyade insanların davranışlarında dışa yansıyan konularda incelemelerde ve gözlemlerde bulunmaktadırlar. Kalkış noktaları ise inkâra değil, dinin varlığını kabule dayanmaktadır.

Fakat Pozitivizm, felsefî görüşü gereği, dini inkâr etmiş ve pozitif ilim metodundan istifade ederek, bu metodu dinin ve dinî değerlerin aleyhinde kullanmıştır. A. Comte'un ileri sürdüğü üç safhayı, bir birinden ayıran çizgi, hiç bir zaman için kesin olmamıştır. Söz gelimi, birisinin tabii gerçeklerle uğraş-

(23) Murtaza Korlu elçi, Pozitivizmin Türkiye'ye Girişi, Basılmamış Doktora tezi, s. 25-28. Ankara İlahiyat Fakültesi.

tığını, oysa diğerinin bundan habersiz olduğunu söylemek mümkün değildir. Zira cahiller içinde mutaassıp bir çok imansız bulunabileceği gibi, bilginler arasında da samimi pek çok mü'minler bulunabilmektedir. Örnek olarak çağımızı ele alalım: Avrupa'da bir çok materyalist incelemeler yapıldığı gibi, tıp, felsefe ve fizik sahalarında otorite olan bir çok bilginin geniş ruhi ve dini incelemelerde bulunduğu görülmektedir. Bunlar arasında İngiliz filozof Lodge, Amerikalı filozof, W. James ve Fransız filozof, R. Garaudy, bulunmaktadır.

Öyleyse A. Comte'un ileri sürdüğü bu üç hal kanunu, bir biri ardı sıra gelen dönemleri değil, her çağda ve her millette bulunabilecek geçici arzu ve hevesleri ifade etmektedir. Elbetteki milletler, hep aynı çizgide bulunacak değildirler. Bir konuda gelişirken bir başka konuda geriliyeceklerdir.

İnsan ruhunda, dini ve manevi fikirler, ancak fikri ufku gelişince doğmaya başlar ve kâinatın, görünen ve görünmeyen kısımlarını aşarak daha ilerilere uzanır. Şu halde dini duyguların hem alanı geniş hem de gayesi büyüktür. Öyle görülüyorki Comte'un ileri sürdüğü fikirler tamamen ters yüz olmaktadır.

Ferit Vecdi : "Din duygunun ortadan kaldırmak mümkün değildir. Çünkü insanın sahip olduğu duyguların en köklüsü ve en ulvîsi din duygusudur. İnsanoğlu aklını başına aldığı sürece din duygusu, insandan bir an bile ayrılmıyacaktır. İnsanın akli yapısı geliştikçe güzel ve çirkin duygusu da gelişecektir" demektedir.(24)

Din duygusunu öldürmeden, bir insan, nasıl metafizik veya pozitif sahaya geçebilecektir?

Bugün mübalâğalı bir şekilde propoganda edilen Pozitivizm, ruhi muhteva hakkında hiç bir şey bilmemektedir. Pozitivizm'in inkârcı görüşünde, insanın basitliğe düşürülüşü vardır. Zira insanı bir makinadan ayırt edecek her şey, inkâr edilmektedir. Sanki insan, moleküller yığını, uyumlu bir makina veya buna benzer bir hesap makinasıdır. Pozitivizm, Tanrı ölüdür, sonucuna varmaktadır. Aslında gerçek şudur: Pozitivist insan ölüdür. Allahsız ve ruhsuz insan, insan değildir.

Pozitivizm'in diğer bir inkârcılık yönü de pozitif ilimlere ait metodun dışına çıkarak, gözlem ve deney sahasına girmeyen şeyleri inkâr etmesidir. Gözümüz görmüyor diye, ruhu, cinni ve meleği inkâr etmek, Pozitivizm'in temel esaslarından biri olarak görülmektedir.

Halbuki kozmik ışınlar, x ve gama ışınları, radyoaktif şualar, ve yeryüzüne ulaşabilen güneş radyasyonları gibi mor ötesi ışınlarla, ültroviyole, infra-ruj, radyo dalgaları, elektrik dalgaları gibi kırmızı ötesi ışınları çıplak gözle görmemiz aslâ mümkün değildir diye inkâr mı edeceğiz?

Göz ancak hareket halindeki cisimden ışık, ışınlarının yansımaları dolayısıyla görebildiğine göre, bunun anlamı, ışık hızından daha büyük hızla hareket eden bir cismin görülmesine de imkan yok demektir. Çünkü burada ışığın,

(24) F. Vecdi, Dairatü'l Maarif, Din maddesi.

adı geçen cisme erişip onun üzerinden gözetleyen göze yansması da imkân-sızdır. Bundan dolayı insan gözünün, ışık hızı ile hareket eden bir cismi, gö-rüp algılayabilmesi mümkün değildir. Bu olay fizikte, bağılık kuramının or-taya atılmasına sebep olmuş, hem de pozitivistlerin, gözümüzle görmedikleri-mize inanmayız, diyerek kabul etmedikleri ruh, cin ve melek gibi ilâhî ve melekutî varlıkları ve olayları sınırlı insan gözünün, neden bunları görmesine, imkân bulunmadığını bize açıklamıştır.

Kur'an'da, cinlerin dumansız ateşten yaratıldığı açıklanmaktadır.(25) Du-mansız ateşten yani ışıktan yaratılan cinlerin, ışık hızında ve süratinde ola-cakları da dolayısıyla açıklanmış olmaktadır. Öyleyse nasıl olur da en az ışık hızına veya daha fazlasına sahip olan bu varlıklar gözle görülebilirler? Hadis-ler ise meleklerin nurdan, yani hafif ışıktan yaratıldıklarını belirtmektedir. Do-layısıyla melekler de cinler gibi aynı surate sahip olmaktadır.

Pozitif ilimlerin konusu olmadığı halde, ilim adına hareket ederek gözümüz görmüyor diye melekleri ve cinleri nasıl inkâr edebiliriz? Nasıl ışık hızını gö-zümüz görmüyor diye inkâr edemiyorsak, ışıktan yaratılan cinleri ve melekleri de aynı şekilde inkâr edemeyiz. Bize düşen bu varlıkları, tecrübe ve deney yolu ile öğrenmeye ve anlamaya kalkışmak değil, akıl ve vahiy yolu ile inanmaya ve öğrenmeye çalışmaktır.

Duyu organları ile elde edilen bilgiler, ışık hızıyla sınırlıdır. Işık hızına eşit veya ondan daha fazla harekete sahip cisimler, insana göre bir hiçtir. Bu demek değildir ki, varlık âleminin dışında başka varlıklar ve alem bulun-mayacak? Gözümüzün görmediği başka varlıklar vardır ve bunu da bize din bildirir.(26)

Pozitif metod, olaylar arasındaki bağlantıları göstererek açıklandığından, nedenleri değil, kanunları, niçinleri değil, nasılları araştırır. Bunun için de bu metod, sahası dışında kalan din, melek ve Allah gibi kavramları tetkik edemez ve hakkında da hiç bir hüküm veremez.

Pozitivizm, gerçeği elde etme ve bilme yollarından sadece duyu organla-ryla elde edilen bilgileri kabul etmekte, doğru haber, (haberi sadık) ve akli tefekkürü gibi diğer iki ilim yolunu kabul etmemektedir. Halbuki bütün din-ler, Peygamberlik müessesesini kabul etmiş ve vahye dayanmış, vahiy mah-sülû olan her şeyi doğru ve en sağlam gerçek olarak takdim etmişlerdir. Dine göre imanî konular, yüzde yüzün üzerinde olan gerçeklerdir. İlmî konulardan daha kuvvetli ve inkârı aslâ mümkün olmayan gerçeklerdir. İlmî neticelerden şüphe edilebilir. Ama dinden ve imanî konulardan ve dinin getirdiklerinden asla. Şüphe bazen inkârı getirir. Bu nedenle imanla şüphe bir arada buluna-maz. Gözlem ve deney dışında kalan dinî konular, pozitif metoda tâbi olma-dan aynen kabul edilecektir. Zaten iman etmek de bunu gerektirir.

İnanılacak şeylerin başında ise vahiy ve vahyin getirdikleri gelmektedir. Nitekim Kur'an'da:

(25) Rahman, 55/12.

(26) Y. Mürüvva, el-Ulumu't-Tabiiyyeti fi'l Kur'an, Beyrut, 1967. s. 185.

"Nuh'a ve ondan sonraki Peygamberlere vahyettiğimiz gibi, sana da vahyettik." (27) buyrulmaktadır.

Vahyin getirdikleri arasında müşahademiz ile bilinmeyecek pek çok konular ve kavramlar bulunmaktadır. Bir kere vahiy kavramının kendisi, hiç bir zaman müşahade ile anlaşılabilir bir kavram değildir. Kur'an'da buna işaretlerle "Hakikat biz sana ağır bir söz söylüyoruz" (28) buyrulmaktadır.

Bugün ilim, bulduklarıyla övünmekte, fakat bilinmeyenler yanında buldukları, bir hiç mesabesinde kalmaktadır. İlim ve tekniğin başarılarına rağmen, insanların ruhi hallerine ait bilgisi çok kısırdır. Psikoloji, ilim olmaya daha yeni yönelmiştir. Hele dini meseleleri inceleyen din psikolojisi, çok daha yenidir. Bu nedenle en yüksek ruhi hallerden biri olan vahyin hakikatını, kavramaya imkan yoktur. Vahyin getirdikleri arasında müşahade edemediğimiz ve asla edemeyeceğimiz bazı temel kavramlar daha vardır ki, melek ve cin bunlardan sadece ikisidir. Bunları görebilmemize imkan yoktur. Bununla birlikte Kur'an, şeytanın şekil değiştirdiğini ve insanlar tarafından görüldüğünü haber vermektedir. (29) Aynı şekilde bir melek olan Cebrail'de şekil değiştirerek insan şeklinde görülmüştür. Bu takdirde insanlar onları görebilmiştir. Fakat bizim onları bilmemiz, ya Kur'an'ın, ya Resülün bildirmesiyle olmuştur. Başka türlü bilmemize imkân yoktur. Hasılı dinin asıl sahası ve gayesi başka, pozitif ilmin sahası ve gayesi başkadır. Din ile pozitif ilimlerin birleştikleri nokta; madde, yani kâinattır. Din, kâinata ait hangi maddenin kullanılıp veya kullanılmayacağını bildirmiş, mahiyetinin öğrenilmesi ve araştırılmasını insan zekâsına ve arzusuna terketmiştir. Hattâ araştırma yapmasını da teşvik etmiştir. Pozitif ilim madde ile uğraşır, nasıllığını araştırır. Din, madde de dahil, bütün ilimlerin sahasına giren konularla ilgilenir, insan, ruh, cin, melek, şeytan, sevap, günah, iyilik, kötülük, Allah, cennet ve cehennem gibi konularda insanlara bilgiler verir. Dinin sahası çok geniş, pozitif ilmin sahası ise dine göre çok dardır. Dar olan bir çember, sınırı çok geniş bir alanı nasıl çevirebilir Olsa olsa genişliği kadar bir alanı kaplayabilir.

3. DARWINİZM

Canlı türlerin, tedrici ve devamlı olarak şekil ve suret değişikliğine uğradığını kabul eden görüşe evrimcilik (evolution) adı verilmektedir. Bu anlamda evrim, istihâle yani bir halden diğer bir hale geçme anlamını da içine almaktadır. (30).

Bu görüşü savunanların başında Fransız bilgini B. Lamarck (1744-1829) bulunmasına rağmen, İngiliz bilgini C. Darwin (1809-1882) tarafından güçlendirildiği ve yayıldığı için, Darwinizm adıyla meşhur olmuştur. Darwinizm, hem tekâmül hem de istihâle (Transformisme) anlamlarında kullanılmıştır. (31)

(27) En-Nisa, 4/162,

(28) Müzemmil, /5.

(29) Enfal-48.

(30) İsmail Fennî, Lügatçe-i Felsefe, İst. 1341, s. 254.

(31) İ. Fennî, a.g.e. s. 162.

Lamarck'ın ileri sürdüğü iki önemli hipotez vardır:

1. Kullanma ve kullanmama kanunu,
2. Kazanılan özelliklerin kalıtımı kanunu.

Lamarck'ın doğmasıyla ölmesi bir olan bu hipotezleri, A. Weismann (O. Vaysman) (1834-1934) tarafından gerçekleştirilen bir seri deney neticesinde tamamen çürütülmüş ve yokluğa mahkûm edilmiştir. A. Weismann, tarafından gerçekleştirilen bu deneylerde, farelerin kuyrukları yirmi nesil boyunca kesilmiş, fakat 21. döldeki farelerin kuyruğu, yine 1. döldeki kadar uzun olduğu görülmüştür. Bu da sonradan kazanılan özelliklerin diğer döllere kalıtım yoluyla geçmediğini göstermiştir.⁽³²⁾

Yine Müslüman'ların ve Yahudi'lerin, yüz yıllar boyunca sünnet olmaları, doğan çocuklarının sünnetsiz doğmalarını sağlıyamamıştır.

Ne varki, Lamarck'ın bu fikirleri, bizde Allah'ı inkâr için kullanılmıştır. Meselâ Şuphi Ethem: Felsefe Mecmuasında şöyle demektedir: İşte bugünkü varlıklar, bir Allah tarafından değil, belki kendiliğinden tenasül yoluyla vücuda gelmişler ve muhite uyarak, tedricen tekâmül etmişler ve bugünkü şekli almışlardır.

Evrim, hayata ve kâinata şâmil bir prensip olarak, her bir var oluşun, kendisinden hasıl olacak daha gelişmiş bir varlığın aslı, anası veya sebebi olduğuna inanmaktır. Bu metafizik temelle canlılar izah edilmek istenirse, mevcut canlıların daha az gelişmiş canlıların soyundan geldiğine, bunların ise tek hücrenin veya bir kaç hücrenin gelişmesi sonucu, doğduğuna inanmak gerekecektir.

Evrim inancı, sadece hayat olaylarına uygulanmamış, tarih, sosyoloji, ekonomi gibi alanlara da uygulanmıştır. Dinî inancın gelişmesinde Totemizm, Animizm, Politeizm ve Teizm evriminden söz edildiği gibi, ekonomik gelişmede de, komünal, köleci, feodal, kapitalist ve komünist evrimden söz edilmektedir. Hayatın, olayların ve inancın, tek yönlü bir hareket çizgisi takip ettiği yani tek yönlü bir gelişim takip ettiği varsayılmıştır. Şunu önemle belirtmeliyizki, son modern tarih çalışmaları, sosyolojik ve ekonomik araştırmalar tek yönlü değişim telakkisini büyük ölçüde yaralamış bulunmaktadır.

Temelde bir yaratıcı varlığın bulunmadığı görüşüne dayanan bu inkârcı metafiziğin, diğer inkârcı cereyanlar arasında ayrı bir yeri ve önemi vardır. O da mahiyetinin çok iyi anlaşılammış olmasından dolayı, ya tamamen kabule ya da tamamen inkâra götüren bir yapıya sahip olmasıdır.

Biyolojik tekâmülün acaba hangi yönü insanları inkâra sevketmektedir? Ve ya hangi yönü ile inkârcı bir cereyan değildir? Zira Darwin, inkârla ilgili konuda, söyleyeceğini doğrudan değil, dolaylı olarak söylemekte, bu nedenle de anlıyana ve yorumcusuna göre ya inkârcı ya da inanan bir kimse olarak kabul edilmektedir. Bu yüzden bu sistemin dinî yönden tenkidini yapmak, diğer sistemlere göre biraz daha güç olmaktadır.

(32) BCSS, Modern Biyoloji, MEB, 1/34.

Nitekim çağımızın düşünürlerinden Muhammed Kutup, el-İnsan; Nedim el-Cisr, Kısasu'l-İman, ve Halim Birscl, Allah Vardır adlı eserinde Darwin'in Allah'a inandığını ve ilk hücreyi Allah'ın yarattığını söylediğini nakletmektedirler. Hatta Dr. Keñan Çığman, İnançlar adlı eserinde şöyle demektedir: "Gerek Lamarck ve gerekse Darwin, Halik'in maddeye koyduğu kuvvetli değişiklik olduğu kanaatinde bulduklarını açıkladıkları halde, onların yolundakiler, nazariyeyi gaye ve planından sıyrıp tesadüfe bağliyerek Allah'ı inkâr için delil gibi ele almışlardır".(33)

İsmail Fennî de Lügatçe-i Felsefe'sinde, Darwin kendi mezhebini sıkıla sıkıla ve çekinerek ortaya koydu. Münkir olanlar bundan son derece istifade ettiler, demektedir(34).

Darwin'i inkârcılıkla suçlayanları zikretmemize lüzüm yoktur. Bunların sayısı bir hayli fazladır. Risale-i Hamidiye yazarı, Hüseyin el-Cisr, ile Kısasu'l İman yazarı, Nedim el-Cisr, bir yaratıcı olarak Allah'ın varlığını kabul ettikten sonra, canlı varlıkların ister birden bire, Allah'ın yaratmasıyla, meydana geldiğine inanılsın, ister, Allah ilk canlı hücreyi ve ilk canlı maddeyi yarattıktan sonra ve bütün canlıların bu yaratılan ilk canlıdan tekâmül yoluyla meydana geldiğine inanılsın, bu her iki inanç da imana zarar vermez, ve inkâr anlamı taşımaz, demişlerdir.(35)

Önemli olan varlıkların şu veya bu şekilde yaratıldığı veya yaratılan varlıkların şu veya bu şekilde gelişip tekâmül ettiği değil, Allah tarafından yaratıldığı kabul edilmesidir. Bu hüküm, Darwin'in ilk canlı hücreyi Allah'ın yaratmasına inanması şartıyladır. Yoksa yaratılışı mutlu bir tesadüfe bağliyerek bir yaratıcıyı inkâr ediyorsa, durum kesindir ve bu hüküm tam bir inkârdır.

Şahsi kanaatime göre, yukarıda zikrettiğim açıklamalar, Darwinizm ile dinî inançları uzlaştırmaya çalışmaktan başka bir şey değildir. Zira onun bir cümlesi vardır ki, kesinlikle yaratıcıyı inkâr etmekte ve her şeyi mutlu bir tesadüfe bağlamaktadır : 1879 yılında bir Alman öğrenciye yazdığı bir mektupta Darwin şöyle demektedir :

"Bir kapı mentesinin insan tarafından yapıldığını iddia ettiğimiz gibi, bir midye kabuğundaki harikulade mafsahın akıl sahibi bir varlık tarafından yapılmış olduğunu iddia edemeyiz".(36)

Darwin 1882 de tabii seleksiyona maruz kalarak bu dünyadan göçüp gittiğine göre, bu sözü, ömrünün sonlarında söylemiş olmaktadır. Darwin'e göre, bir bekçi kulübesini bir usta yapmıştır diyebilir ama Sülemaniye veya Selimiye Câmîini bir usta yapmıştır diyemeyiz. Ne garip mantık?

(33) a.g.e. Ank. 1971 s. 74.

(34) I. Fennî, a.g.e., s. 165.

(35) Hüseyin el-Cisr, a.g.e., İst., 19 s. 288, Nedim el-Cisr, a.g.e., Beyrut, 1969, s. 187.

(36) Francis Darwin, The Autobiography of Charles Darwin and Selected Letters, New York, 1958, p. 63.

Kitab-ı Mukaddes'in Tekvin bâbı tümüyle yaradılığa ilgilidir, orada Allah'ın sırasıyla varlıkları yarattığı anlatılmaktadır.(37)

Kur'an-ı Kerim'de her şeyi Allah'ın yarattığı anlatılmakta ve açıkça beyan edilmektedir. Materyalizmi anlatırken bu konuya temas etmiştik. Ayrıca ele alarak izah etmeye lüzumgörmüyorum. Ancak şunu önemle ifade etmeliyiz ki, bütün ilâhi dinler, kainatın, bir yaratıcısı olduğunu ve varlığın asla tesadüfle olmadığını açıklamışlardır.

Dini açıdan tekâmülü ele alıp tenkidini yapmadan önce, bu konuda ilim adamlarınca yapılan tenkidlere kısaca temas etmek istiyorum.

Nasıl atomun ve parçalarının keşfi materyalizmi büyük ölçüde sarsmış ve materyalist anlayışı yalanlamış ise, hücrenin özellikle genlerin keşfi de Darwiniz'mi sarsmış ve onu yalanlamıştır.

Prof. Dr. Muammer Bilge, Metabiyojoloji adlı kitabında şunları söylemektedir : "Aynı besini alan ayrı ayrı canlılar, onu sindirerek kendine özgü hücre haline getirirler. Her canlı, aldığı besini kendi bünyesine uygun biçimde sindirir. Aynı besini alan farklı türlere mensup canlılar, ayrı ayrı hücreler, herkes kendine özgü yapı taşları ve organlar geliştirir. Her canlı kendine yabancı olan maddeyi atar.(38)

Bitki ve canlı türlerin hücrelerindeki kromozom sayısı sabittir. Cinse özgüdür. Hiç bir suretle değişmez. Yeryüzündeki bütün insanların kromozom sayısı 46, tavşanlarınki 44, maymunlarınki 42 dir. Diğerleri de böyledir. Bunların hiçbirisi değişmez. Nesilden nesile değişmemiştir. Bundan sonra da değişmeyecektir. Bu biyolojik bir kanundur.(39)

Canlılardaki kromozom sayılarının bu düzensiz hali evrim teorilerinin hiç bir çeşidi ile izah edilememektedir.

Paris Üniversitesi Biyoloji Enstitüsü Profösörü Etan'e RABAUD bu konuda şunları söylemektedir :

Lamarck'ın ileri sürdüğü düşünceleri, olaylar reddediyor. Canlılar, yaşama ortamına uymaktadırlar. Darwin'in düşünceleri de doğru çıkmıyor. Çünkü yaşama savaşında iyilerin ayıklanması yoktur. Meselâ : bahçe kertenkelesi, uzun dört ayağı ile koşar. Ayakları sayesinde çok çeviktir. Oysa ayakları çok kısa, sanki sürünen, kendini zor taşıyan kertenkeleler de vardır. Hele bir kertenkeleden başka bir şey olmıyan kör yılanın ayakları hiç yoktur. Bu üç kertenkele tipi ayaklarına varıncaya kadar aynı vücut yapısına sahiptir. Aynı gıdayı alırlar. Aynı hayat koşulları içinde, aynı ortamda yaşarlar. Bu hayvanlar çevrelerine uymuş olsalardı, organlarının bu derecede birbirinden farklı olmaması gerekirdi.(40)

(37) Tekvin, 1-5.

(38) Bilge, a.g.e., İst., 1960, s. 174.

(39) Prof. Dr. Fethi Aktan, Modern Biyoloji, Ank. 1972, s. 97.

(40) Bilim ve Teknik, s. 127, s. 43.

Vücut yapısı ve organların fonksiyonu, yaşamaları için bir engel teşkil etmeyenler, hayatta kalmakta ve üremektedirler. Ancak organlarının yapısı ve fonksiyon şekliinden ötürü yaşama imkânı kalmamış olan hayvanlar, ortadan kaybolmaktadır. Canlılarda bir evrim vardır, fakat bu Lamarck'ın ve Darwin'in anladığı anlamda bir evrim değildir.(41)

E. Rabaut'a göre evrim, iyiye doğru değil, fenaya doğrudur. Hayatta iyiler değil, fenalar kalmaktadır. Rabaut'a tam olarak iştirak etmeseniz bile, suna inanmak zorundasınız. Hz. Nuh'un, Peygamberliği, Kur'an'da 950 sene olarak anlatılmaktadır.(42) Bu demektir ki, ilk insanların yaş ortalamaları bizim yaş ortalamamızın çok üstündedir. Bu da evrimin daima mükemmele değil, geriye de gittiğini göstermektedir.

Bu hükümümüzle evrimi, inkâr ediyor değiliz. Tabiatla evrim olmuştur. ve olmaya da devam etmektedir. Fakat bu evrim, Darwin'in anladığı manâda evrim değildir. İslâm âlimleri, tekâmül-i ferdiyi, yani ferdi tekâmülü kabul etmişler, fakat Darwin'in anladığı anlamda (transformasyon anlamında) nev'i tekâmülü reddetmişlerdir. Biraz sonra da açıklayacağımız gibi, Kur'an, ferdi tekâmülü değil, nev'i tekâmülü reddetmektedir.

Kâinatın yaratılışında bir tekâmül olmuştur. Kur'an, bu gerçeği şöyle ifade etmektedir. "Allah, yeri ve gökleri altı günde yaratandır."(43) Kâinatın oluşumu, âyette ifade edildiği şekilde altı günde olmuştur. Ayetteki altı günden maksat, altı devirdir. Pek çok Kur'an yorumcusu, ve büyük Türk müfessiri Ebussuut'da dahil olmak üzere, altı güne, altı vakit altı zaman, altı devir anlamlarını vermişlerdir(44).

Elmalılı Hamdi Yazır'a göre bu altı devir, şöyledir: "Bu devirlerden birincisi, maddenin ibtidai buğu ve duman halinde hilkatı devri, ikincisi, kâinatın teşekkülü devri; üçüncüsü, yerin semâdan ayrılması devri; dördüncüsü, yer kabuğunun tekevvünü devri; beşincisi, dağların ve nehirlerin oluşması devri; altıncısı, hayatın başlangıcı ile bitkilerin, hayvanların ve insanların yaratılışına kadar tekâmülü devri.(45)

Allah, kâinatı, önce yoktan var etmiş, sonra da kâinattaki varlıkları bu yoktan var ettiği maddelerden ayrı ayrı yaratmıştır. Nitekim Allah, bitkileri, hayvanları ve diğer canlıları sudan,(46) cinleri dumansız ateşten (47) insanı da topraktan yarattığını açıkca beyan etmektedir.(48)

İşte Darwinizmin dinler karşısında inkârcı bir cereyan olmasına sebep olan en önemli görüşü, insanın topraktan yaratılışı meselesidir. Darwin, bütün canlıların insan da içinde dahil olmak üzere, bir veya bir kaç türe ait ilk canlı

(41) Bilim ve Teknik, aynı yer.

(42) Ankebut, 29/14.

(43) el-A'raf, 7/54, Yunus, 10/3, Hud, 11/7.

(44) Ebus-Suud, İrşadu'l-Akl's-Selîm, Beyrut, Tarihsiz, VI/228.

(45) Elmalılı, Hak Dinî Kur'an Dili, İst. 1935. s. VI/4972.

(46) en-Nur, 24/45, el-Enbiya, 21/30.

(47) er-Rahman, 55/15.

(48) el-Enam, 6/2.

hücrelerden meydana geldiğini iddia etmiş ve "İnsanın Menşei" adlı eserinde bu nazariyesini isbatlamak için bir çok arkeolojik ve biyolojik deliller ileri sürmüştür.

Bazı Darwinistler bu delilleri daha da genişletmişlerdir.

Bu delillerden bir tanesinin iç yüzünü size sunmak suretiyle Darwinistlerin dayandığı delillerden birinin sağlamlığı hakkında bir bilgi vermek istiyorum. Darwin'in ölümünden sonra insanın maymundan türediğini isbat etmek için 1912 yılında British Museum'da bir kafa teşhir edildi. Altında 5000 yıl önce yaşayan insan-maymun arası bir canlı ibaresi yazılıydı. Bu kafa iskeletine bilim tarihinde Pithecanthropus adı verilmektedir. Bu iskelet üzerinde nice ilmi konferanslar verildi ve kitaplar yazıldı. 1952 yılında keşfedilen bir meotla, kemiklerin cinsleri, radyoaktif karbon ve fluor analizleri ile gerçeğe yakın bilinmeye başladı. Bu iskelet böyle bir tahlile tabi tutuldu. Sonuç tam manâsıyla bir skandaldı. Kafanın üst kısmı 50 yıl önce yaşamış bir insana, alt çene kemiği ise o civarda 60 yıl önce ölen bir maymuna aitti. Olay ilim açısından tam bir rezaletti. (49)

Olayın iç yüzü ise, günümüzdeki Hitler'in hatırası olayı gibi düzmece idi. Charles Dawson, insan kafasını alıp bunu 10 yaşında bir orangutan maymununun çene kemiğine yerleştirilmiş. Çene kemiğine, insana ait dişleri yerleştirmek için çene kemiğinin bazı yerlerini eğelemiş, bu kemiklere eskiye ait olduğu görüntüsünü verebilmek için de potasyum bikarbonat ile yer yer lekelenmiş. Tabii bunu önce toprağa gömüp daha sonra çıkararak merasimle takdim etmiştir. (New Scientist Vol, 82, No, 1149, 1979.) (50) Bu iş ortaya çıktığı zaman, bu işi düzenleyen çoktan ölmüştü.

İlmi yönden daha pek çok tenkidi yapılan bu görüşü, Kur'an kesinlikle yalanlamakta, hiç bir kimsenin bilemeyeceği geçmişe ait o esrarlı var oluşu şöyle anlatmaktadır :

"Sizi topraktan O, yarattı" (51)

Sizi topraktan yaratması, sonra yer yüzüne dağılan beşer olmanız, O'nun kudretine işaret eden âyetlerindedir. (52)

"Allah katında İsa'nın hali, topraktan yarattığı Âdem gibidir. Sonra ona ol dedi. O da oluverdi". (53) Peygamberimiz'de Hepiniz Âdemdensiniz, Âdem de topraktandır" buyurmuştur.

Bu ve buna benzer daha pek çok âyet, ve hadis, insanın topraktan yaratıldığını açıkca ifade etmektedir. Elmalı'li Hamdi Yazır, bu konuyu şöyle açıklamaktadır: "Allah, ilk önce yer yüzünü, madenleri, bitkileri ve hayvanları ya-

(49) Zafer Dergisi, Nisan, 1983, sayı. 76, s. 7, Diyanet Gazetesi, s. 278, s. 13.

(50) Zafer Dergisi, aynı yer.

(51) el-Enam, 6/2.

(52) er-Rum, 30/20.

(53) Ali İmran, 3/59.

ratmış ve daha sonra bunların bir hülâsası olacak olan insanı, topraktan yaratarak, insanı bu varlıkların sonuncusu kılmıştır.(54)

Yeryüzünde evvel yaratılan maden, sonra bitkiler, sonra hayvanlardır. Madenlerin sonu bitkilerin evveli mantar, nebâtın sonu hayvanların evveli hurma, hayvanların sonu ve insanın evveli maymundur.(55)

Bu açıklama, bir tek nev'in yavaş yavaş gelişerek başkalaşması anlamında değil, insanın yer yüzünde yaşayabilmesi için gerekli fiziki ve coğrafi şartların oluşması ve bütün canlılardan sonra, insanın yaratılması, anlamındadır. Bu nedenle İslâm âlimleri, ferdi tekâmülî kabuletmişler, fakat nevi tekâmülî kabul etmemişlerdir. Kâinata tekâmül vardır, ancak bu tekâmül var eden tabiat değil, Allah'dır.(56)

Hız. Âdem'in topraktan yaralılışı, Âl-i İmran sûresinin 59. âyetinde topraktan, Hicr sûresinin 26, 28. ve 33. âyetleri, balçıktan, Rahman sûresinin 14. âyeti kupkuru balçıktan olarak yaratıldığı anlatılmaktadır. Yine mü'minin sûresinin 12.-14. âyetleri, insanın yaratılışını ise şöyle anlatmaktadır: "İnsanı çamurdan süzölmüş bir hülâsadan yarattık. Sonra onu sarp ve metin bir yerde bir nutfe (zigot) yaptık. Sonra onu kan pıhtısı, kan pıhtısını da et parçası yaptık ve et parçasını da kemiklere çevirdik, kemiklere de et giydirdik."

Gerek Hız. Âdem'in yaratılışında, gerekse her insanın yaradılışında bir gelişme ve tekâmül vardır. Fakat bu tekâmül, ferdi olmakta, şekil değiştirme tarzında olmamaktadır. Nitekim çeşitli bakteriler üzerinde yapılan deneyler, göstermiştir ki, bir bakteri soyu, bütün ışınlama gayretlerine rağmen bir başka benzer bakteriye dahi dönüştürülememektedir. Bu genetik kartlarındaki soya çekim şifrelerinin ne kadar itina ile saklandığını gösterir.(57)

Ayrıca elementler planında insanı ele alırsak, insanın topraktan yaratıldığını açıkça görürüz. Zira topraktaki karbon, oksijen, hidrojen, azot v.s. gibi bütün elementlerin insanda da bulunduğunu açıkça görmekteyiz. Bu da insanın topraktan yaratılışını açıklayan bir başka delil olabilir.

FREUDİZM

Freudizm, ruhla şuuru birbirinden ayıran Dr. S. Freud' (1856-1939) un sistemine veya onların marazi ve umumî alanındaki metodu olan psikianalize verilen addır.

Freudizm'in ilmi yönüne psikianaliz metodu adı verilmektedir. Bu metod psikolojide yeni ufuklar açmış ve derinlik psikolojisi anlayışını getirmiştir. Bu yönüyle o, bir ölçüde kendi sahasında faydalı olmuş ve bazı hastalar, bu metolla tedavi edilmeye başlanmıştır.

(54) Elmalılı a.g.e., 4/3433.

(55) Elmalılı, a.g.e. 4/3434.

(56) M. Şemsettin Felsefe-i Ulâ, s. 138-140.

(57) Dr. Halûk Nur Baki, İşaretli Moleküllerin Öğrettikleri, Köprü, Mayıs, 1982, s. 14.

Bu ekolün pek çok ilmi tenkidi yapılmıştır. Konumuzu ilgilendirmeyen bu metod hakkında uzun boylu duracak değiliz. Bizi ilgilendiren yönü, onun bir anlamda felsefi veya metafizik yönüdür.

Freud'a göre, Tanrı fikri, çocuktaki baba imajının bir yansımasıdır. Tanrı fikrinin kaynağı insan soyunun, çocukluk döneminde karşı karşıya kaldığı zorluk ve felaketler karşısında geliştirdiği zihinsel bir savunma mekanizmasıdır. Bundan dolayı din, Freud'un nazarında "nürotik bir kalıntı"dan ibarettir.

Freud, her şeyi cinsel motife dayandırmaktadır. Halbuki psikolojide kabul edilen bir diğer motiv de sosyal motivlerdir. Çoğu zaman bir sosyal motiv, fizyolojik bir motiv ile çatıştığı zaman ona galip gelmektedir. Pek çok kimse, yiyecek dilenerek küçülmektense, aç kalmayı tercih etmektedirler. Burada sosyal bir motiv olan gurur, fizyolojik bir motiv olan açlık motivinden üstün gelmektedir. Veya harplerde şehid olmak ve inancı uğruna canını seve seve feda etmek, duygusu, hayatta kalma motivinden üstün gelmektedir. Halbuki hiç bir motiv, hayatta kalma motivinden daha güçlü olamaz.

Nasıl olur da şehidlik ve inancı uğruna canını seve seve feda etme duygusu, hayatta kalma içgüdüsünden daha az bir güce sahip olan cinsel bir içgüdüden kaynaklanabilir?

Freud'un ifâde ettiği bu husus, onun yolundan gidenleri, dinin, ahlâkın, sanat ve hukukun kökünü cinsî eğilimlerde aramaya sevk etmiştir. Fakat Alfred Adler, Freud'un bu fikirlerini reddederek, dikkatleri aşağılık komplekslerine çekmiştir.⁽⁵⁸⁾ Hilmi Ziya Ülken'den naklettiğimiz bu cümleler, Freudizm'in çatıştığı noktaları da açıklamaktadır.

Freudizm'in inkârla ilgili yanı, psikanaliz değildir. Din, vahiy, ve vahyin bir çeşidi olan sadık rüyaları, cinsî duyguya dayandırmış olmasıdır. Freud, rüyaları, cinsel içgüdünün sembollerle ortaya çıkışı olarak tarif etmektedir. Ancak her rüyayı, cinsel içgüdünün sembollerle ortaya çıkışı olarak görmek çok büyük hatadır. Zira Peygamberimiz, bir hadîsinde rüyaları üç kısma ayırarak şöyle demektedir: Rüyalar, Allah'dan olur, Şeytandan olur, insanların bazı durumlarından olur.⁽⁵⁹⁾

Kur'ân-ı Kerimin geliş şekline vahiy adı verilmektedir. Vahyin ilk geliş şekillerinden biri de Hz. Peygamber'in uyku halinde iken gördüğü sadık rüyalarıdır. Hz. Aişe, Buhari'de nakledilen bir hadîste şöyle demektedir: "Rasulullah, hiç bir rüya görmezdi, sabah aydınlığı gibi çıkması"⁽⁶⁰⁾

Kur'ân-ı Kerimde sadık rüya'ya yer evrilmekte ve Yûsuf sûresinde "Yûsuf, babasına, babacığım demişti, gerçek ben rüyada onbir yıldızla güneşi ve ayı gördüm. Gördümki onlar bana secde edicidirler"⁽⁶¹⁾ demektedir. Daha sonra bu rüyanın aynen çıktığı ve Hz. Yusuf'a 11 kardeşi, anne ve babasının secde ettiği haber verilmektedir.

(58) Ülken, Tarihi Maddeciliğe Reddiye, s. 109.

(59) Darimi, K. Rüya, b. 1.

(60) Buhari, 1, 3.

(61) Yûsuf, 4.

Enfâl stresinde ise "Allah, (ey peygamber) onları uykunda sana az gösteriyordu. Eğer onları sana çok gösterseydi elbette çekinecektiniz.(62) denmektedir.

Bu âyet ve hadisler, uykuda görülen sadık rüyaların bulunduğunu ve vahyin geliş şekillerinden birinin de sadık rüya olduğunu açıkca göstermektedir. Bütün rüyaları cinsel duygulara bağlamakla, freudizm, vahyin geliş şekillerinden biri olan sadık rüyayı, dolayısıyla vahyi inkâr etmekte ve dine karşı inkârcı bir cereyan olarak görülmektedir.

Kısaca açıkladığımız kadarıyla, ne Materyalizm, ne Pozitivizm ve ne de diğerleri hayatı ve gerçekleri tam olarak izah edip açıklayabilmektedirler. Dini hayamızda çok önemli ve yönlendirici bir yeri vardır. Dini yok farzetmek veya bir takım hipotezlerle dine karşı çıkmak, insanlığa bir yarar sağlamadığı gibi, bilakis onları daha da karamsar ve bedbin yapmaktadır. Sonuç olarak diyebiliriz ki, bu cereyanlar, dine karşı olmakla insanlığa en büyük kötülüğü yapmaktadırlar.

(62) Enfâl, 43.